DISCURSUS JURIS PUBLICI
De
AUGUSTA,

Quem
Auxiliante DEO
Conſenſu & Auctoritate
Magnifici atque Nobiliſſimi Jurisconſultorum in Alma Salana Ordinis
PRÆSIDE
VIRO
Nobiliſſimo, Ampliſſimo, Conſultiſſimo atque Excellentiſſimo
DN. JOH. VOLK. Bechman,
J. U. D. famigeratiſſimo, P. P. Ordinario longè meritiſſimo, Conſiliario Saxonico, Facultatis Juridicæ & Scabinatus Aſſeſſore graviſſimo, Patrono & Præceptore ſuo ſempiternùm colendo,
Publico Eruditorum Examini ſubjicit
BALTHASAR HENRICUS GEISLERUS,
Milicio-Sileſius.
AUCTOR.
Ad diem Novembris
In Auditorio JCtorum
horis conſuetis

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

JENÆ,
Literis NISIANIS, ANNO
cIↃ IↃc LIX.

[illegible] Reipublicæ tolerandæ [illegible] in Academijs?

[illegible] 1.

Oppono

(1) ab incommodo

[illegible] Reipubl. est perniciosum, illud [illegible]

[illegible] Doctrina [illegible] in Academijs

[illegible] Reip. est perniciosa

[illegible]

[illegible] publicis scholis [illegible]

[illegible]

[illegible] Juvenibus ad [illegible]

[illegible] occasione, alte [illegible]

[illegible]

[illegible] ad arcana [illegible] indagandum, illud prohi[bendum] [illegible]

[illegible] Reip. [illegible]

nam hostes ad perniciem nostram dirigere [illegible] facilius quærunt [illegible] tam [illegible]

[illegible] ad statum Reip. [illegible] publicorum [illegible] natura, aliquomodo [illegible] magnam [illegible] habeant [illegible] noceant [illegible] prosint. Unde [illegible] ergo.

Per quodcunque fit ut hostes consilia nostra [illegible] tempore bellijs occasionibus facilius [illegible] et explorata [illegible], et quodcunque [illegible] illud Reip. [illegible]

At per id quod [illegible] ad statum Reip. [illegible] [illegible] illud fit. E.

Min. prob. h. ergo.

Quodcunque docetur in loco publico et tali [illegible] cuivis e. cuique et hosti patet aditus [illegible] cognoscendum [illegible] alterius [illegible]

At Status Reip. per doctrinam juris publici [illegible] Academijs docetur status Reip. [illegible]

E. C.

Oppono 2.

Ab inutili.

Quodcunque est supervacaneum et inutile, illud in Academijs tole[randum] non est; quia [illegible] tum [illegible]

At doctrina juris publici E.

Min. prob. [illegible] privati [illegible] publ. quippe [illegible] quæstiones [illegible] jure [illegible] [illegible] privati [illegible] [illegible] jure succedendi in principatu [illegible] [illegible] privati [illegible] publica applicationem [illegible] doctrina [illegible] privato [illegible] publica, illa privata. [illegible] in Academijs [illegible] peculiare [illegible] doctrinam singularum [illegible] emergunt [illegible] Unde ergo.

Quodcunque continetur [illegible] illud est supervacaneum [illegible]

At doctrina juris publici [illegible] Min. prob.

[illegible] privati [illegible]

Min. [illegible] Academijs [illegible] inutile est.

At fine [illegible] Academica [illegible]

I. N. J.

Thesis I.

Multas ſæpe numerò grandesque in Imperio noſtro Rom. generari diſputarique cauſas & controverſias, optimè norunt, qui occupantur in negotiis publicis expediendis, de quibus nemo privatus judicium ſibi ſumere nec debet, nec poteſt, adeò, ut *Hotomannus de Legation. c. 2. n. 33.* aſſerere non dubitaverit: Ex libris experientiam ſuam haurientes in publicis nihil rectè poſſe ſcribere; Et verum eſt, ſi de periculoſis & incertis Juris publici rebus Hotomannus loquitur: Tutius enim de his tacere quam loqui. Et quis judicium ferre velit ſuper his quorum cauſa arma potius quàm Judices deſiderantur? licet minùs rectè & utiliter æqui alicujus Judicis ſententiæ armorum & militum præferatur iniquitas. Hinc non rectè Jus publicum tractari in Academiis quidam volunt; quia multa in iis dicantur, quæ ſecuriùs tacerentur. Verùm Jus publicum à Cathedrâ Academicâ prorſus & abſolutè non excludimus, cum principia docere & tradere, non verò decidere periculoſa, & in præjudicium alterius quædam ſtatuere, licitum putemus. Nobis materiam, de AUGUSTA defendere placet, quia brevis & minùs periculi in ſe habere videtur, quam Divinâ Gratiâ annuente, brevi ſubjicimus lineâ.

Th. II.

Sunt quidam Legiſtæ,qui ingentes Juris noſtri publici agros decempedâ legum Romanarum metiuntur, quos ſolidè refellit *Nobiliſſ. Dn. Præſes in Colleg. Juris publici.* Et ne cum iis Legiſtis in avia ſeducar in frontiſpicio , ſtatim lubet Jus publicum diſtinguere & ſeparare. Aliud eſt quod potisſimum in tribus libris poſterioribus Codicis continetur; aliud quod in Aurea Bulla,Receſs. Imper. &c. hodiè conſtitutum fuit, juxta utramque acceptationem diſcurſum præſentem inſtituam , Auguſtam ratione Juris publici veteris & hodierni conſideraturus.

Th. III.

Auguſtæ verò vocabulum vix ferre Homonymiam putaſſem , venit tamen eo nomine quoque 1. Auguſta Vindelicorum , urbs ob Auguſtanam Confeſſionem ſatis nobilitata,de quâ multum Jus publicum agit, & præprimis *Inſtr. Pac. Cæſar. Suec. art. 5. §. 1.* quam primariam Imperii Civitatem vocat *Reinking. l. 1. cl. 4. c. 20. n. 34.* 2. Reliquæ Civitates ob excellentiam dictæ Auguſtæ, ut Cæſar auguſta , omnium civitatum Hiſpaniarum ſplendidisſima , Auguſta Nemetum in Aquitania *Vid. Cluv. Introduct. l. 2. c. 10. c. 12. & l. 3. c. 11.* 3. Adjectivum, ut apud *Reinking. l. 1. cl. 2. c. 9. n. 127.* Auguſta Imperii Celſitudo tritis illuſtrium fundorum occupationibus depresſa vileſcit. 4. Imperatrix Romana , quam ſignificationem nos volumus & noſtram facimus.

Th. IV.

Dicitur verò Auguſta non nomine proprio, quod illi in ipſo ſacri baptiſmatis actu inditum fuit, ſed nomine & titulo honoris, quo Imperator Romanus Auguſtus

au-

tudit, quia hæc non tàm nomine *arg. l. 8. ff. de Senat.* quam privilegiis Imperatoris ſui participat *l 31. ff. de LL.* Auguſti verò Nomen quis primus Imperatorum aſſumſerit vel acceperit, quæritur? Et plerique ſtatuunt cognomen hoc primùm Octavio eſſe impoſitum, *Auctore Dione l. 43. & Suetonio in vitâ Aug. c. 7.* Cum enim imperium ſingulare obtinuiſſet & auxiſſet, primus Senatûs voluntate Auguſtus ſalutatus dicitur. *Reinking tamen l. 1. cl. 3. c. 11. n. 26. & 27. ait*, quod Julius Cæſar eo nomine uſus ſit hoc modo: IMPERATOR, CÆSAR AUGUSTUS, & hoc ipſum uſu poſtea accedente, omnibus inviolatum permanſerit Romanorum Principibus. Idem adjicit Reinking, quod Cæſar Auguſtum ſe dici paſſus ſit, quaſi qui major eſſet homine, quod ea quæ in maximo honore digna & ſacra ſint, Auguſta dicantur. Quod ipſum de Cæſare confirmari poteſt ex *Vellej. Paterc.* qui dicit Cæſarem animo ſupra humanam naturam & fidem evectum *l. 2. c. 41.* cumque tantas res geſſiſſe, quantas audere vix hominis, perficere verò nullius niſi Dei eſſe *l. 2. c. 47.* Ideoq; veritati non abſonum videtur, Julium Cæſarem prius Auguſti nomen aſſumſiſſe, Octavium verò majori cum laude & dignitate à populo & Senatu Romano ſolenniter accepiſſe.

Th. V.

Auguſtum verò alii dici volunt ab augurio, quaſi ſacrum, veneratione dignum, fortunatum, & bonis auguriis conſecratum. *Schneidvv. ad rubr. Inſtit. de J. & J. n. 5.* Alii malunt ab augendo, ut *Gl. ad proœm. Dig. & Inſt.* quam opinionem & nos hîc probamus, quamvis hanc delicatiora nauſeent ingenia. Conſtat enim, quod Imperator teneatur augere imperium ſub juramento,

ſicut etiam quilibet Rex alius *per text. in c. intellecto. 33. extr. de jurejur.* Unde adhuc hodiè Imperator illo Titulo, ſemper Auguſtus, i.e. ut Germanis dicitur: zu allen Zeiten Mehrer des Reichs/ utitur. Et olim in coronatione Imperatoris Palatinus Rheni (Nobiliſſ. atque Excellentiſſ. Dn. D. Strauch. Profeſſor hujus florentiſſimæ Academiæ famigeratisſimus in ſuis *Exercit. Exoter. Illuſtr. Famil. diſſert. 3. th. 4. in fine.* Ludovicum Bajoariæ Ducem hoc munus obiiſſe ait) præfatus eſt. Accipe Globum ſphæricum ut omnes terræ nationes Imperio ſubjicias & *Auguſtus glorioſus* valeas appellari. Georg. Theod. Dietrich ad A. B. in verbo: Auguſtus.

Th. VI.

Atque hæc brevis eſt vocis Auguſtæ derivatio. Hoc verò nobilisſimum nomen Auguſtæ olim non ſimul, ut Imperator creatus erat, Auguſtique Titulum ſuſcepiſſet, conjugi communicatum fuiſſe, ſed tum demum, quando Senatui hoc viſum, aut Imperatori, probat *Limnæus Tom. 1. l. 2. c. 14. n. 16.* Unde dubium oriri poſſet, An etiam Matri Imperatoris nomen Auguſtæ tribuendum ſit? Quod non negamus, quia & huic Imperator ſua privilegia communicat, & *Alex. ab Alexand. Genial. dier. l. 1. c. 2.* Nomen Auguſtæ etiam Sororibus & Filiabus Principum datum fatetur. An verò in aliis Regnis Reginæ vocentur Auguſtæ meritò dubitamus? quanquam apud *Limnæum d. l. 2. c. 14. n. 10.* Galliæ Regina appelletur Gallica Auguſta; nec fortè uſquam apud exteros Reges Auguſti Titulus uſurpatur, quem & ſibi Reginæ adſciſcerent.

Th. VII.

His itaque præmiſſis progredimur & conſideramus cau-

cauſam 1. *Auguſtam* conſtituentem, 2. Diſſolventem. Illa eſt matrimonium, cum Imperatore legitimè initum, ubi excludimus Concubinas, quarum uſu & frequentiâ audimus Imperatores Turcarum excelleſſe. Quemadmodum enim conſenſus non verò concubitus facit matrimonium *l. 30. ff. de R. J. l. 15. ff. de condit. & demonſtr.* ita non concubinatus, ſed matrimonium facit Auguſtam.

Th. VIII.

Notamus verò pauca circa matrimonia Principum & comprimis audimus *Brautl. l. 2. c. 8.* qui in Regum Principumque matrimoniis præcipuè obſervandam eſſe dicit 1. Paritatem, quæ non tantùm conſiſtat in animi donis, quæ Religionem unicam, eandemque pietatem & probitatem reſpiciunt, ſed & in donis externis, familiæ ſcilicet & potentiæ, ut ejusdem dignitatis, familiæ, ejusdemque potentiæ conjungantur. 2. Commoditatem, ut exinde certior confœderatio & amicitia Principatuum & Provinciarum conjunctio oriri poſſit. Quibus conſiliis Auſtriaci Imperatores obſecuti in tantùm creverunt in quantum alia domus Principum vix eniti poterit. Quippe Maximilianus I. cum Caroli Burgundi Ducis filia unica Anno Chriſti 1477. die 18. Auguſti, Burgundiam, Brabantiam, Flandriam, & alias provincias Belgicas, quarum hodiè 17. numerantur, ſibi & poſteritati ſuæ acquiſivit. Ex hoc matrimonio natus Philippus Auſtriacus, qui ductâ in uxorem Ferdinandi Catholici Hiſpaniæ Regis filiâ Anno 1496. Fratre & uxoris, & Filio Caſtiliæ Rege mortuo, heredibus ſuis Hiſpaniæ & Caſtiliæ regna reliquit. Acceſſit ſimili planè modo Regnum Portugalliæ, ductâ à Carolo V. Emanuelis Portugal-

galliæ Regis relictâ filiâ in matrimoniũ, cujus filius Philippus II. Hiſpaniæ Rex hæreditatis maternæ jure id accepit. *Reinking l. 1. cl. 2. c. 9. n. 27.* Imperatorem verò ſine conſenſu alterius uxorem ducere poſſe extra controverſiam eſt; cum nec opus fuerit aliqua conſtitutione, ob quam Imperator teneretur de ineundo matrimonio conſenſum alterius explorare, quia ſatis perſpicaces juxtà & felices fuerunt hactenus Imperatores in ineundis matrimoniis; licet in aliis regnis, puta, electitiis Reges absque conſenſu Procerum uxorem vix ducere poſſint, ut Rex Poloniæ: ſecus verò eſt in hæreditariis, veluti in Gallia, ubi pro lubitu Rex ducit uxorem, uti demonſtrat *Excellentiſſ. Dn. Præſes in d. Coll. Juris publ.*

Th. IX.

Dixi quomodo conſtituatur & fiat Auguſta, jam quibus dignitatibus & juribus gaudeat, diſpiciemus. Sicuti enim mulieres cæteræ honore & genere Maritorum nobilitantur *l. 13. C. de dignit. l. 9. C. de Incolis &c. Nov. 105. c. 2. l. 8. ff. de Senator.* ita & Auguſta coruſcat radiis & privilegiis Imperatoris ſui *d. l. 31. de LL.* Equidem nunquam non Imperatores eam variis honorum generibus ſunt proſecuti, quod ipſum & ex uſu hodierno & more veteri patet, ubi Auguſta mox Venerabilis, Reverendisſima, Serenisſima, Piisſima, Divina vocatur *l. 3. C. de quadr. præſcr. §. ult. Inſt. de uſucap. Nov. 8. c. 1. l. 3. C ubi Senat. vel Clariſſ.* Hodiè ipſo Titulo Majeſtatis, Ihre Maytt. die Römiſche Käyſerin inſignitur. Fatendum tamen eſt Imperatorem in Auguſtam privilegia univerſaliter non concedere aut concedere poſſe; Ideò videbimus ejusdem Privilegia & affirmativè & negativè.

Th. X.

Th. X.

Illa affirmativè mox videbimus poſtquam pauca de Coronatione protulerimus. Cujus totum actum hic tranſcribere nolumus, quia apud *Goldaſt. in Polit. Imp. part. 1. diſſ. 14.* videre licet, & juxta rerum geſtarum ſeriem quaſi in ipſo theatro præfiguret Coronationem Reginæ, Annæ Auſtriacæ Conjugis Matthiæ I. Imperatoris, *Magnificus Dn. Carpzov. de L. R. c. 11. ſect. 11.* Hoc tantum addimus, quod illa ſolennitas Aquisgrani in Eccleſia B. Mariæ Aquenſis fieri debeat, docente *Limnæo Tom. 1. l. 2. c. 14 n. 19. Carpzov. de L. R. c. 11. ſect. 11. n. 18* Non verò adeò multum differunt Coronatione Imperatricum ab Imperatorum, niſi quod in illarum coronationis actu gladios vaginâ contentos, mucronibus terram verſus porrectis Electores prætulerunt, & officia coram Imperiali menſâ præſtari ſolita, ipſius Imperatoris, aliique Regii miniſtri & officiales peregerunt.

Vid. ... (manuscript marginal note)

Th. XI.

Quemadmodum verò in ſolenni Imperialis Curiæ celebratione Imperator omnibus aliis Imperii Principibus præcedit, ita quoque ipſius Auguſta, excepto Rege Bohemiæ, de quo quæritur: An in ſolennibus proceſſionibus præcedat? Et in affirmativam plerique Publiciſtæ concordant *propter verba finalia A. B. c. 22.* quorum familiam ducit *Limnæus Tom. 1. l. 3. c. 8. n. 15. Carpz. de L. R. c. 13. ſect. 5. n. 8. & Diſp. Feud. 5. q. 3. Reinking. l. 1. cl. 4. c. 3. n. 31. Buxtorff. ad A. B. c. 8. concluſ. 84.* Obſtare tamen videtur, quod dicitur *c. 26. A. B. in fine.* Imperatricem vel Reginam Romanorum ſuis auguſtalibus amictam inſigniis Regem vel Imperatorem Rom. immediatè ſequi debere. Verum reſpondet *Limnæus d. l.* hoc

215

ipſum quidem in Exemplari, quod ex Archivis Palatinis Juris publici factum eſt, ita ad literas habere; In aliis verò correctioribus editionibus, puta, Cujacianâ, & Receſſibus Imperii præfixâ, alio & planè *cum c. 22. A B.* convenienti ſenſu hæc legi verba *c. 26.* Imperatrix vel etiam Regina Romanorum ſuis auguſtalibus amicta inſigniis poſt Regem vel Imperatorem Rom. ac etiam poſt Regem Bohemiæ, qui Imperatorem immediatè ſubſequitur, ad locum ſeſſionis procedat. In cujus Exemplaris ſenſum etiam Germanica verſio conſentit: Nach dem Römiſchen Käyſer oder König / und auch nach dem König von Böhmen / ſo dem Käyſer ohne Mittel ſtracks folget etc. Quod ſi prior iſta Scriptura verior, dicendum erit, *ait Limnæus*, Regem Bohemiæ Imperatorem immediatè ſequi *d. c. 22.* quando ſcilicet Imperatrix proceſſione non adeſt. *d. c. 26. in fine.* Hodiè quia Imperatores etiam ſimul Reges Bohemiæ ſunt, controverſia hæc in inutilem videtur abire diſceptationem, cùm indubiè ab Imperatore ſecunda in Ordine procedat Imperatrix, ſicut etiam die ſolennis Curiæ ſtatim ſedem ſuam, menſamque tribus tamen pedibus ſive gradibus inferiorem à latere Imperatoris in aula paratam & exſtructam occupat. *A. B. c. 28.*

Th. XII.

Hoc jus præcedentiæ etiam ad Miniſtros auguſtæ extenditur *per A. B c. 26.* Ubi: ſuis aſſociata Proceribus, ſuisque comitata virginibus procedat. Et in dictâ coronatione Reginæ Imperatoris Matthiæ I. Conjugis apud Carpzovium, ſtatim poſt Nuncium Apoſtolicum, & Legatos Hiſpaniæ Ordo Nobilisſimarum matronarum exſpectantiumque miniſteria Reginæ Virginum ſeries ſe-

ſti-

ſtitit. Nec non *Lucam de Pennâ* hoc privilegium *in l. 3. C. de Præpoſ. Sac. Cub. l. 12* Auguſtæ miniſtris probare ait, *Georg. Theod.* Dietrich *ad A. B. c. 26.* quia & hi, quibus pollent Imperatoris miniſtri, iisdem privilegiis gaudent. Et olim varia habuerũt beneficia, nempe quod diverſa judicia obire cogi nõ debuerunt, ſed ab obſervatione aliorum Tribunalium liberati forum apud Magiſtrum officiorum ſortiti fuerunt, actionesque ſuas coram eodem adverſus ſe propoſitas exceperunt. *d. l. 3. C. de præpoſ. ſac. Cub. l. 12.* Simile beneficium iisdem exhibet *l. 3. C. ubi Senat. vel Clariſſ.* quæ illi, cui res privatas Sereniſſimæ Auguſtæ Imperator gubernandas injunxit, gratificatur, qui ſi fortè ipſi poſt depoſitam videlicet adminiſtrationem, crimen publicum, privatumvè ingeratur, nullius alterius, quam ipſius Imperatoris ſeſe ſubjicere debeat cognitioni; niſi alteri hoc Judicis munus Imperator mandare voluerit, ita tamen, ut tantum cognitio non verò exſecutio patefacti criminis maneat penes Sacrum Cognitorem, ultionis modo in arbitrio Principis reſidente *d. l. 3. §. 1. C. ubi Senat. vel Clariſſ.* Ne verò defraudaretur Auguſta, ideò tenebantur res privatas Auguſtæ adminiſtraturi, non tantum Imperatori, ſed etiam ipſius Auguſtæ juramentum deponere, rem ex fide à ſe geſtum iri, ut patet ex ipſo jurejurando *in Nov. 8. ſub fin.*

Th. XIII.

Alii Auguſtæ Miniſtri, ut Comites rerum privatarum, Comites largitionum, Comites domeſticorum, curialia munera per ſubſtitutos ſubire poſſunt poſt adminiſtrationem depoſitam; quamvis illi, qui ſpeciali privilegio aut lege muniti non ſunt & curiæ oneribus obnoxii conſtituti, licet Auguſtæ rebus inſervierint, à curiali-

316

bus muneribus non excuſentur, ſed obligati maneant, cum filiis ſuis quandocunque progenitis, facultatibusque curiæ commoditatibus inſervire *l. 64. & l. 65. C. de Decurion. l. 10.* Aliis ut Præpoſitis ſacri cubiculi Auguſtæ, qui poſt finitam militiam ſenatorio fuerint conſortio ſociati, licitum fuit, quoties ad adſpiciendos agros ſuos vel aliam ob cauſam proficiſci voluerint, cingulo uti *l. ult. C. de Præpoſ. ſac. cub. l. 12.* An verò etiam Auguſtæ Miniſtri patriâ poteſtate ſoluti fuerint hîc quæritur? Quod negari vix poteſt, cùm *in Nov. 81. c. 1. §. 1.* dicatur, quod omnis dignitas, & omne cingulum liberet à poteſtate. Nunc verò ex *d. l. ult. C. de Præpoſ. Sac. Cubic.* conſtat, etiam hos cingulo uti potuiſſe, ideoque propter textus haut obſcuros affirmativæ nulli-dubitamus ſubſcribere, quia adhuc præterea *arg. l. ult. C. de Decurion.* noſtræ adſtipulari videtur ſententiæ.

Th. XIV.

Hodiè Imperatrix Romana Cancellarium habet Abbatem Fuldenſem *R. J. de Anno 1566.* cujus officium eſt, ut quoties Imperatricem ſive Reginam Romanorum coronari aut in veſte Imperiali, ſeu Regia ſedere vel ſtare contigit, ipſe coronam, quoties ea more vel ordine poſcente, à capite Imperatricis deponenda, eandem deponendi, tenendi & reponendi fungatur officio. Præterea habet etiam Archicapellanum Abbatem S. Maximini ad Treviros, *teſte Limnæo T. 1. l. 2. c. 14. n. 23. Carpz. de L. R. c. 11 ſ. 11. n. 11. 12.*

Th. XV.

Ad ſpecialia progredimur porrò beneficia Auguſtæ, & donationes contemplamur, quæ matrimonio inter conjuges conſtante prohibitæ ſunt *l. 1. ff. de don. inter vir.*

vir. & ux. Nov. 74. c. 4. & l. 3. ff. d. t. Antoninus oratione in Senatu habitâ denuò prohibuit, prohibitionemque confirmavit, adeò ut nec brevi manu donatio inter virum & uxorem valeat *l. 3. §. 13. ff. eod.* Donationes verò quas Imperator in Auguſtam conſtante matrimonio confert, vel ipſe à Sereniſſima Auguſta per donationis Titulum conſequitur, illicò, nullo alio confirmationis tempore exſpectando, plenæ ratæque habentur. *l. ult. C. de quadr. præſcript. circa fin. l. 26. C. de don. int. vir. & ux.* Quod etiam ad alios Principes ob principalis dignitatis excellentiam æquiſſimè extendit *Gail. l. 2. O. 38. n. 17.* Nec hoc tantum ſi inter ſe donationes reciprocent, ſed & ſi Imperator & Auguſtæ aliis ſive ſint res mobiles ſive immobiles, donent, ratum eſt, adeò ut ad filium vel filiamfamilias hujusmodi res pleno jure nullo uſufructu penes Parentes remanente, pertineant *l. 7. C. de bon. quæ liber.* Et quanquam donationes regulariter inſinuatione indigeant, ita ut olim donationes, quarum ſumma 200. ſolidos *§. 2. Inſt. de donat.* deinde quæ 300. *l. 34. C. de donat.* excederet, non valerent, abſque inſinuatione, & noviſſimè donatio 500. ſolidos ſuperans actis non intervenientibus, etiam deficiat *§. 2. Inſt. de donat. l. 36. §. ult. C. eod.* Attamen excipiuntur donationes Imperiales, ſive ipſe Imperator aut Auguſta privatis, ſive privati illis donent *Nov. 52. c. 2. l. 34. C. de donat. l. 19. C. de SS. Eccleſ. l. ult. C. de quadr. præſcript.* Rationem ponit *Gail. l. 2. O. 29. n. 25.* quia coram Principe, tot Proceribus & Nobilibus præſentibus nihil occultè & fraudulenter fieri poſſit.

Th. XVI.

Privilegia inſuper Fiſci habet Auguſta: *l. 6. §. 1. ff.*

de Jure Fiſci. l. ult. C. de quadr. præſcript. § *ult Inſt. de uſucap.* Etenim olim ex D. Marci Edicto res alienatæ à Fiſco quinquennio uſucapiebantur *d.* §. *ult. pr.* Ex conſtitutione verò Zenonis *in l. ult. C. de quadr. præſcript* non opus habent uſucapione, ſed ſtatim fiunt accipientis, ita tamen ut intra quadriennium regreſſum ſuum habeant adverſus ipſum Fiſcum earum domini, aut quicunque quid juris circa eas prætendunt. Si itaque etiam ab Auguſta aliquid tale alienatum fuerit res ſive mobilis ſive immobilis ſive ſe movens ſine omni inquietudine in dominio accipientis permanet & actiones, quæ pro iis rebus competunt, adverſus venerabilis Auguſtæ domum inſtitui debent intra quadriennium; elapſo verò quadriennio agere volentib9 omnem præcludit aditum præſcriptio *d. l. ult. C. de quadr. præſcr.*

Th. XVII.

Superſunt adhuc quædam Auguſtæ privilegia, quæ Imperator ipſi tribuit, ſc. quod Reverentiam, Immunitates, Vacationes, ut e. g. de vectigale & tributo non ſolvendo &c. nec non quod ſimili cum Imperatore utebatur veſte, ac ſtatuæ æquè Imperatrici ac Cæſari Romæ ponebantur. Auguſtus enim Liviæ uxori ſtatuam imaginemque attribuit eo jure ut ſacroſancta & inviolabilis foret. Theodoſius Imperator Antiochenſes ſeveriſſimè punivit ob Placillæ Auguſtæ ſtatuam traductam & violatam quod prohibuit *l. 3. C. de ſtat. & imag. Limnæus l. 2. c. 14. n. 16. Carpz. de L. R. c. 11. ſ. 11. n. 8.* Nec jus miſſilium ſpargendorum Auguſtæ unquam defuiſſe demonſtrabitur, quo jure inter initia ſoli Imperatores populo ſe commendare volebant & ob id ſeriò ſparſionem iſtam miſſilium prohibuerunt *l. 2. C. de Coſſ. l. 12.* Eo jure

tamen

tamen iterum non tantùm ipſis Conſulibus ſed eorundem Conjugibus conceſſo *Nov. 105. c. 2. pr. & §. 1.* etiam Imperator Auguſtæ ſuæ reſervaſſe videtur vel etiam renovaſſe *arg. d. Nov. 105. & arg. l. ult. C. de quadr. præſcript.* Tandem Imperator neminem excipit à miniſteriis Auguſtæ, ſed rebus ad ejusdem venerabilem domum pertinentibus ſolita miniſteria omnimodè imperat fieri ab omnibus, niſi qui privilegio aliquo ſe excuſari poſſint *l. 2. C. quib. muner. excuſ.*

Th. XVIII.

Quæritur tandem: An etiam crimen læſæ Majeſtatis in Auguſtam committatur? Affirmativam plerique amplectuntur, rationibus *ex l. 5. pr. ff. ad L. Jul. Maj. & Nov. 8. c. 1.* aliisque fulcris innitentes. *Limnæus* Negativam & cum eo *Wurmſerus Exercit. Acad. Exerc. ult. th. 23.* fovens, qui prior Affirmantium rationes *Tom. 1. l. 2. c. 14. ſub fin.* enixè allaboravit contundere, & tùm demum crimen læſæ Majeſtatis in Auguſtam vult committi, ſi intuitu Imperatoris injuria Auguſtæ fuerit illata. Quæ diſtinctio non adeò exſanguis videtur, ita ut Negativam ſimpliciter veram non eſſe ſubindicet. Verum nondum ſatisfieri videtur Auguſtæ, cum illa nunquam lædi poſſit niſi etiam vergat in contumeliam Imperatoris *arg. §. 2. Inſt. de Injur.* Dicimus enim nos cum *Magnif. Dn. Carpz. in definit. ſuis Forenſ.* Crimen læſæ Majeſtatis ſi non in Auguſtam, tamen in Auguſtâ committi, quia illa tanquam pars corporis Imperatoris læditur. Nam qui facit honorem uxori, exhibet etiam illum marito, quique injuriam uxori facit etiam marito eam infert, ait *Bald. ad l. 1. C. de in jus voc. apud Schneidw. Inſtit. de Injur. memb. 1. num. 5.*

Th. XIX.

Hactenus affirmativè vidimus privilegia. Negativè paucis ſubjiciemus poſtquam Imperatorem ab injuriâ nonnullorum, qui immeritò eundem uxorium & Theodoræ ſuæ minis indulgentem exponunt, vindicaverimus. Malè verò uxorius dicitur à nonnullis, quia Theodoram in conſilium adhibuit *Nov. 8. c. 1* cum hoc receptitium fuiſſe & antiquum, Auguſtas ita à Principe in conſilium aſſumi, *Gothofr. ad d. Nov. 8.* notet, & alii ob ſingulares Theodoræ dotes ingeniique excellentiam Imperatorem Sereniſſimæ Auguſtæ conſilium commodè exploraſſe, ſolidè demonſtrent. Quippe & ſuaſu Politicorum ſæpius utiliter audiat Princeps mulieres, præſertim ſi quæ à naturâ paulò magis factæ ad prudentiam & virtutem. *Lipſius in Not. ad l. 2. c. 17.* Neque Imperatori in calumniam objici poteſt, quod publicum aliquod officium ſuſcepturi etiam Auguſtæ jurare tenebantur de fide præſtandâ, quaſi ipſe Imperator minùs poteſtatis absque illâ haberet. Nam hoc juramentum non ratione officiorum publicorum in imperio gerendorum, ſed ratione rerum privatarum, quæ à Theodora poſſidebantur, à Comite rerum privatarum, Præpoſito Sacri Cubiculi, aliisque, non verò ab iis qui ad Rempub. provehendi erant, Auguſtæ præſtandum fuit, ut liquidò conſtat ex juramento *in Nov. 8. circa fin.* Alii objiciunt quod varias Theodora cum Imperatore condiderit leges, quas fortè nemo adhuc vidit; neque audiendus Bodinus, qui injurioſè ſcribit de Theodora Auguſta, quod omnia beneficia mulieribus adverſus maritos tribuerit qui iniquas tum in Imperatorem tùm Imperatricem impudentiſſimè conjicit calumnias; & hæc tanquam

quam ex proprio cerebro nata & efficta non tàm facilè probabit quàm dicit. Nihil quoque ex Conſtitutione pragmatica Imperatoris probare poſſunt; ubi dicitur, quod ea quæ à Theodora Auguſta collata ſunt, illibata ſerventur, nulla cuicunque danda licentia contra ea venire. Hæc enim Conſtitutio non loquitur de Legibus aut Conſtitutionibus ab Imperatrice datis, ſed privilegiis, quæ cum ipſo Imperatore communia habet, & ſupra adduximus; & nullam legem aut Conſtitutionem ab unâ vel alterâ Auguſtâ latam reperiri ipſe fatetur *Carpz. de L. R. c. 11. ſ. 11. n. 15.* quamvis opponat leges & Conſtitutiones Imperatricum quarundam, ut Cambræ, Clotildis, Brunchildis, Zenobiæ, Amalaſuinthæ, Theodolingæ, Irenæ, Zoæ, Agnetis, in quarum numero noſtra Theodora non eſt; quas leges aut Conſtitutiones quia non ponit, nec alibi facilè legantur, fidem adhuc noſtram ſuſpendit. Neque prorſus Vir Magnus Carpzovius Legislatoriam Auguſtas habuiſſe poteſtatem, ſed tantùm legum aliquam promulgationem, contendit *d. l. n. 15.* quod ipſum & nos in caſu aliquo ſingulari accidiſſe negare non poſſumus. Agnes enim Henrici IV. Mater Filio nondum adulto & ante obitum Patris Principum Electione Romanorum Rege conſtituto imperium ejus nomine aliquamdiu adminiſtraſſe dicitur, & ſic dubium non eſt, quin leges aliquas promulgaverit nomine Filii Imperatoris. Sufficit nobis quod nihil contra Imperatorem ejusque Auguſtam Theodoram ſolidè probari poſſit, quaſi ille uxorius; Hæc verò minus temperans in imperio pariter & conjugio fuerit.

Th. XX.

Tanta verò Auguſtarum quanta Imperatorum beneficiorum

neficia eſſe negat *l.56. & 57. ff. de Legat. 2.* Ubi Legatum Principi relictum, ſi is, antequam Legati dies cedat, ab hominibus ereptus fuerit, nihilominus ſucceſſori ejus debetur; quod in Auguſta non obtinet, quippe ſi antequam legati dies ceſſerit, deſierit eſſe, deficit Legatum. Quod Hadrianum Imperatorem in Plotinæ, & Antoninum in Fauſtinæ Auguſtæ perſonâ conſtituiſſe *d. l. 57. ff. de Legat. 2.* indicat. Rationem depromit *Limnæus d. l. 2. c. 14 n. 10.* quia quod Principi, id imperio, cui præeſt, & magis dignitati, quam perſonæ relictum cenſetur, uti & illud quod Sacerdoti & Nomophylaci potius templo, quam nominatis perſonis relinqui putetur *l. 20. §. 1. ff. de Ann. Legat.* Qui reſpectus in Auguſta ceſſat, quæ ſicut privilegia ſua & dignitatem ad alios transmittere non poteſt, ita nec illud, quod ratione hujus dignitatis & privilegiorum nacta eſt.

Th. XXI.

Attribuimus ſupra Auguſtæ Jus præcedentiæ in ſolennibus Imperii proceſſionibus & Comitiis, quam ob rem ſolliciti ſumus, quâ occaſione ad comitia proveniat, An perſonaliter vocetur? Quod ſine dubio negatur, cum Fœminæ ad Comitia vix vocari poſſint vel recipi. Quod enim Imperatrix compareat in Comitiis, id privilegio Imperatoris habet, qui eandem ad comitia ſecum producit. In ipſis verò Comitiis celebrandis, & ipſo actu ſeſſionis nullum negotium Auguſtæ ſupereſt gerendum; neque ulla auditur in Comitiis perſonaliter comparuiſſe Auguſta, ſi excipiamus Agnetem Henrici IV. Matrem, ut habet *Goldaſt. in præfat. 2. part. Conſt. Imper.* Curioſitas fortaſſe fuit, non neceſſitas Imperatricis dum Collegio Imperiali ſe immiſcuit.

Th. XXII.

Th. XXII.

An verò aliquibus legibus ſoluta ſit Auguſta diſquirimus? Et negat hoc *l. 31. ff. de LL. & l. 10. C. eod.* quia de univerſalibus loquuntur: Particularibus quæ in ordine ad cives aliquid diſponunt; ut de re veſtiariâ, & hâc vel illâ ſolemnitate in teſtamentis, aliisque rebus obſervanda, eam ſolutam cenſemus. In Regnis & cumprimis hæreditariis, quæ Fœminam admittunt, dubium non eſt, quin Regina etiam legibus poſitivis ſive à ſe latis ſoluta ſit. Namque & hæc leges à ſe conditas diſſolvere, vel ſi quid in iis ambiguum viſum fuerit, interpretari poteſt. Quanquam etiam Imperio ipſius reverà majus eſſet, legibus ſubmittere principatum per *l. 4. C. de LL.* & ſervare leges quibus ſoluta eſſe videtur *l. 23. ff. de Legat. 3. l. 3. C. de teſtament.* §. *ult. Inſt. quib. mod. teſt. infirm.*

Th. XXIII.

Cauſam, quæ conſtituit Auguſtam, *ſupra theſi 7.* appoſuimus. De diſſolventibus uno quaſi verbo agimus, nempe quod

Pallida mors æquo pulſet pede pauperum tabernas Horat. l. 1.
Regumq́; turres —— —— —— Od. 4.

& non magis privatum quam publicum & Imperiale ſolvat conjugium. Auguſta tamen defuncto Imperatore dignitatem adhuc retinet, donec in alterius conſentiat matrimonium *arg. l. 22. §. 1. ff. ad municip. l. 8. ff. de Senat. l. 13. C. de dignis.* Divortia quoque olim apud Romanos frequentia in privatis ſimul, & publicis fuiſſe perſonis, exempla edocent. Primus Imperatorum Romanorum, primus quoque divortii initium fecit Julius Cæſar, qui in Corneliæ defunctæ locum ducens uxorem Pompejam, Q. Pompeji filiam, eamque adulteratam o-

pinatus à P. Clodio per divortium rejecit. *Suet. in vitâ Jul. Caeſ. c. 6.* Sic & ab Auguſto Claudiam Scriboniamque repudiatam refert *Idem Suet. in vitâ Auguſti, c. 62.* Nec minus frequentarunt divortia Gallorum Reges, velut Carolus VIII. qui Margaritam Maximiliani I. Imperatoris Filiam repudiavit, & Ludovicus XII. aliique. Quinam ſi hodiè inter ipſum Imperatorem Auguſtamque aliqua gliſceret controverſia, ſe Judices ſiſtant, noſtrum non eſt hic inquirere, dubium tamen non eſt, quin diligentisſimi Compoſitores adeſſent Conſiliarii, aliique Viri fide clarisſimi. Talis matrimonialis Controverſiæ exemplum occurrit in Ottone III. Imperatore, ipſiusque Auguſta, Maria Arragonia, cujus libidines & adulteria multi accuſant. Quamvis non ſunt nulli, qui fidem non adhibent illis, quæ de Comite Mutinenſi per calumniam adulteræ occiſo, & ab uxore ejus vindicato, ipſaque Mariâ combuſtâ, Hiſtoricorum referunt monumenta; Inter quos eſt *Henricus Bœclerus in Comment. Germ. Caeſ. in Ottone III.* qui hæc fabulis propiora exiſtimat, cum Auctorum ſcripta ibidem conferens, multùm Auctores inter ſe diſcrepantes inveniat: Attamen ſunt alii, ut Sigonius, Lipſius, Hiſtorici non contemnendi, qui hoc exemplum non profectitio allegant. Quæ verò hactenus diximus, num etiam in Imperatoris Matre, Auguſta obtineant non ambigimus *arg. Nov. 105. pr. c. 2.* cum hæ ſæpius Minorennium filiorum fideles Tutrices feliceſque imperii adminiſtratrices legantur, donec filii ad ætatem perfectam pervenerint.

Th. XXIV.

Hæc itaque, Candide Lector, ſi quædam minùs curatè ſcripſi, corrige benigniore limâ. Primitiæ hæ

meæ

mea ſunt & ſatis crudæ, emolli has judicio benevolo, & obſequioſum me enixiſſimè habebis. Tibi, ſumme DEUS, pro aſſiſtentia tua & adjumento ſit laus & gloria in infinitum.

COROLLARIA.

I.

An rectè à nonnullis Capitulationes cum Lege Regiâ Romanorum comparantur? N.

II.

An Receſſus Imperii ſint leges? D.

III.

An ab Electoribus plures miſſi Legati cum omnimodâ poteſtate ad ſuffragium ferendum ſinguli admittendi? N.

IV.

An Capitulatio ſit Lex an Conventio? Poſterius Aff.

V.

Nuncius & Legatus non differunt.

VI.

An Legati Imperatorum, Regum, Princi-

Digitized by Google

pum, ſint ſoluti legibus Civilibus exterorum, ad quos mittuntur? A.

VII.

An Plebejus adoptatus à Nobili fiat Nobilis? N.

VIII.

An natus ex Patre Nobili, matre verò ignobili, Nobilis dicatur? Aff.

IX.

An ab Epiſcopo Bambergenſi Electores Seculares ſua officia, v. gr. Archidapiferatum, poſtulare debent? N.

X.

Doctoratû non ſolvitur patria poteſtas.

HÆc tua Semideûm *auguſto* fulgore renidet
Pagina, deducis noſtro plaudente Lyceo
Aonas ad montes Divorum à ſanguine natas
Has *Heroinas*. Cupidus ſic fortiter urge,
Promeque queîs veteris Maſuri rubrica triumfat.

Pereximio Dn. Autori gratulat.

Johann Volk. Bechman/ J. U. D. & Prof. Publ. ordinar.

Ein

EIn Sinn/der Feuer hegt/ läſt ſeine Glut-Gedancken
Nicht durch die düſtre Zunfft gebückter Seelen wan-
cken/
Er reiſſet aus Ihm ſelbſt/bricht durch/biß er erſieht
Wo ſeiner Mühe Preiß/erhabne Tugend/ blüht.
Die Göttligkeit gebühret. Berühmte Häupter müſſen
Durch ſein Geſetz und Rath/ von ihm ſich laſſen ſchlieſſen
Und Ihrer Majeſtät Beweißthum ziehen auff
Und Zeugnis bringen für. Der werthen Geiſter Lauff
Führt Ihn auch mit ſich fort/ Herr Geißler/ was er ſchrei-
bet
Wird unſerm SaalAthen auch rühmlich einverleibet.
Des Reiches Mehrerin legt ihm Ihr Rechtbuch für
Sie ſtellt ihn neben ſich zu ihres Thrones Zier
Und krönet ſeinen Fleiß. Wir ſehn/ ob wol von fernen
Daß er ſich würdig macht der hulden Gunſt der Sternen/
Sie ziehen Ihn zu ſich; Er ſelber flieg' empor/
Und ſchwingt ſich allgemach auff zu der Götter Kor.

Ihrem geehrten Freunde ſchriebs
Glückwünſchend

Die geſammte Tiſchgeſellſchafft.

POeten zwar/die werden Künſtler ſeyn/
Wenn ſie durch Lob biß an die Wolcken bringen
Ihr Venus-Volck. Durch des Naſonis ſingen
Iſt Thais noch berühmt. Die Liebespein
Macht/ daß Catull die Leſbie/ſein Hertz
Sehr hoch erhebt. Wird nicht Sulpitz getragen
Von dir/Tibull/biß zu der Sonnen Wagen?
Gall rühmt Lycor. Die Cynthie Propertz.

Die

Du aber/ Freund/ dem mich mit feſtem Band
Und Gott/ und Zeit/ und Tugend hat verbunden
Du haſt dich mehr als Tichter unterwunden
Du ſchreibſt von der/ die da das Teutſche Land
Als Fürſtin ehrt/ als Göttin betet an.
Und dieſes zwar mit klugem Witz. Poeten
Veracht ich nicht/ doch kan ſie übertreten
Der da wie du/ zwar Verſe ſchreiben kan
Doch weiter denckt. Du ſucheſt fleißig nach
Was Käyſer/ Pabſt/ in ihren Rechten lehren
Zu dieſem muß noch deine Kunſt vermehren
Die güldne Bull. Aus dieſer güldnen Bach
Haſt du geſchöpfft den mehr als güldnen Schein
Der güldenen Auguſt/ die deinen Haaren
Mit Kräntzen winckt. Fahr fort du wirſts erfahren
Laß immerhin Poeten Künſtler ſeyn.

Dieſes ſchrieb ſeinem werthen und
brüderlichen Freunde
Zacharias Hügel von Praußnitz
aus Schleſien.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EM.